

Kostervraket, Haninge

ID: 6870 · Bekræftet position

www.vragguiden.dk/vrag/6870

Position & Dybde

Kort ikke tilgængeligt

WGS84	Dybde (top)	Dybde (bund)
58:57,277N 18:09,720E	28 m	35 m
ED50	Stævnretning	Afstand til kyst
58:57,302N 18:09,789E	Ukendt	1,3 km

Beskrivelse

Svenske kildeoplysninger fra Fornsök **Registrering:** RAÄ L2013:4415 **Kilde:** Riksantikvarieämbetet, Fornsök (CC0 1.0) **Dato:** 13-09-2026 **Kildens position (WGS84):** 58:57,277N 18:09,720E **Område:** Haninge, Stockholm [Åbn den originale registrering i Fornsök](https://app.raa.se/open/fornsok/lamning/924a3adc-c797-4fa8-944d-cc3e33ae79c8) ### Dansk sammendrag Kostervraket er et kravellbygget træsejlskib, der ligger på 34–35 meters dybde i Mysingen i den nordlige Østersø. Vraket er beskrevet som ca. 22,2 x 7,4 meter, mens et sonarbillede viser 17 x 6 meter. Skroget er næsten helt, rager omkring 5 meter over havbunden og har en svag slagside. Dele af forstævnen og bogsprydet ligger foran vraket, et stokanker ved styrbords bov og en del af en mast omkring 20 meter fra skroget. Dækket rummer usædvanligt mange bevarede genstande og konstruktionsdele, herunder kister, glasflasker, lerkrukker, blokke, jomfruer, rigdele, et komplet bradspil og en mindre skibsbåd. En genstand, der tidligere blev opfattet som en nøgle, er identificeret som en passer. Sportsdykkere har oplyst, at vraket er blevet plyndret for blandt andet krukker, blokke, flasker og passeren, og at der er blevet rodet i genstandene og kisterne på dækket. En dæksplanke er dendrokronologisk dateret til perioden 1752–1767. Der er tegn på, at vraket kan være galeasen Concordia, hvis forlis ud for Älvsnaven i 1754 og lastliste er omtalt i arkivalier, men identifikationen er ikke endeligt fastslået. Prøver udtaget af lastrummet og resterne af en tønde den 20. september 2019 viste, at lasten hovedsagelig bestod af løse byg og hvede. Byggen kan have været bestemt til maltning, men der blev ikke fundet spor af maltet byg. Små mængder rug og havre vurderes muligvis at være iblanding. Blandt 1.392 analyserede korn udgjorde byg 64 %, hvede 30 % og havre 6 %, hvilket forholdsvis godt svarer til Concordias lastliste med ca. 73 % malt, muligvis byg, og 27 % hvede, dog uden statistisk sikker identifikation. Ukrudtsplanten gul okseøjle viser, at i hvert fald en del af kornet ikke stammede fra Uppland eller Sörmland, men var høstet i Syd- eller Vestsverige eller på kontinentet, eksempelvis i Danmark eller Tyskland. --- ### Svensk originaltekst fra Fornsök **Beskrivelse:** Fartygslämning, ca 22,2 x 7,4 m (NNO-SSV). Lämningen är kravellbyggd, närmast skrovhel och sticker upp ca 5 m över botten med svag slagsida. På lämningens däck finns ett stort antal fynd och konstruktionsdetaljer bland annat kistor, glasflaskor och resterna av en skeppsbåt. Just utanför det sammanhängande skrovpartiet ligger ett flertal skeppstimmer som kan härledas till lämningen, bland annat förstäven, ett stockankare och delar till masterna. En mastdel ligger cirka 20 meter från skrovet. Vrakplatsen är inte avgränsad. Ett prov från en dæksplanke har genom dendrokronologisk analys daterats till mellan 1752-1767 Status: Vraket är, enligt sonarbild, 17 m långt och 6 m brett. I fören har en del av förstäven fallit ut och vilar på botten framför vraket tillsammans med bogsprödet. Vid styrbords bog vilar ett stockankare på botten. Båda kranbalkarna samt styrbords klysträ sitter på ursprunglig plats. Båda vantbrädorna sitter på ursprunglig plats och på dessa vilar ett antal jungfrur. Bråspelet står komplett med spelbetingar och spärr på fördäck. Omedelbart akter om bråspelet finns en luckarm bevarad. Åt babord på huvuddäck, strax för om midskepps, står en skeppsbåt. Häckspegeln har fallit av medan akterspegeln är tämligen intakt. Ett pumpbror står på ursprunglig plats strax för om kajutan. Brädgången är till stor del bevarad. Akter om midskepps är brädgången upphöjd en aning för att vid kajutan bli

ytterligare förhöjd genom ett räck. Den förligaste delen av räck är bevarad på ursprunglig plats (status 1996). Otroligt mycket detaljer är kvar: block, jungfrur, riggdetaljer, glasflaskor, lerkrus m.m (status 2002). Det som tidigare benämnts som en "nyckel" som ligger på däck har vi kommit fram till måste vara en passare.(status okt 2004). Enligt uppgift från sportdykare så har ett flertal föremål fösvunnit från vraket. Det har plundrats på bl a krukor, block, flaskor och passaren. Man har även konstaterat att det "rivs runt", bland föremålen och i de kistor som finns på däck. Man har dessutom kunnat konstatera att det är en liten båt som ligger på däck och inte resterna efter två som konstaterats tidigare (status okt 2004). Statens maritima och transporthistoriska museer (SMTM) gjorde den 20 september 2019 dykningar på lämningen och tog prover ur innehållet i lastrummet samt ur resterna av en tunna på däck. Proverna överlämnades till forskare på Arkeologiska forskningslaboratoriet, Stockholms universitet, som lät Jens Heimdahl på Arkeologerna, Statens Historiska museer göra makrofossila analyser inom ramarna för projektet "Biodiversitet i odlade växter under 1600-talets agrarkris". Det finns tecken som tyder på att Kostervrakets kan vara galeasen Concordia vars förlisning utanför Älvsnabben 1754 finns omnämnd i arkivhandlingar, liksom dess lastlista (Altrock, H. 2019). Syftet med dykningarna var att ta prover på skeppets last för makrofossil- samt DNA-analys. För SMTM:s del var det primära syftet att få lasten artbestämd för att kunna jämföra den med lastlistor i arkiven och därigenom öka chansen att identifiera skeppet. Sex prover togs ur lastrummet genom den stora lastöppningen midskepps. För att fånga upp prover från alla nåbara delar av lastrummet försökte vi ta prov i olika riktningar. Lastrummet är fyllt med lös säd. Störst koncentration av last/sediment tycktes finnas i akter delen samt på babords sida. Ytterligare två prover togs, ett vid resterna av den tunna som ligger strax akter om bråspelet på styrbords sida och det andra mellan nämnda tunna och bråspelet där löst liggande säd kan ses ligga på däck. Den säd som hittades här kan antas ha kommit från lastrummet (sannolikt genom att dykare, ROV-propellrar eller bojtyngder för nedstigningslinor har rört om det flyktiga innehållet i lastrummet). Vrakets last består av korn och vete. Kornen kan vara maltkorn, d.v.s. korn avsett för att mältas och kan då ha betecknats som malt. Spår av mältat korn har inte påträffats. Mängden råg var så liten att den snarare ska betraktas som "förorening" i annan säd. Havre förekom i något större mängd men också det i så pass låg mängd att det kan ha handlat om inblandning. Förekomsten av ogräset gullkrage visar att säden, eller någon del av säden inte kommer från lokalområdet kring Uppland eller Sörmland utan är skördad i Syd- eller Västsverige eller på kontinenten, t.ex. Danmark eller Tyskland". Om man utgår från lastlistan från Concordia så utgör malt (korn?) ca 73 % av den totala mängden spannmål och vete 27 %. De 1392 st. sädeskornen som togs från Kostervrakets ger ett utfall på 64 % korn medan vetet utgör 30 % (de resterande 6 % utgörs av havre vilket skulle kunna vara oavsiktlig inblandning i annan säd, se ovan). Även om detta kanske inte kan sägas vara statistiskt säkerställt så följer proportionerna rätt bra Concordias lastlista avseende spannmål.

****Alternative navne:**** - "Kostervrakets" ****Orientering:**** Norra Östersjön, Mysingen ****Placering:**** Under vand

****Terræn:**** Botten runt vraket är relativt plan och består huvudsakligen av lösa sediment. Närmast fartyglämningen är djupet cirka 34–35 meter, omkring 20 meter från vrakets ena sida finns en sluttning, bestående av berg och glaciallera, som fortsätter upp mot cirka 28–29 meters djup. ****Vegetation:**** Sedimentationen på lämningen varierar från några centimeter upp till 10–15 centimeters tjocka lager. ****Antikvarisk vurdering:**** Fornlämning ****Begrundelse:**** Den antikvariska bedömningen är migrerad från äldre databas. Motivering av den antikvariska bedömningen kan eventuellt finnas under antikvarisk kommentar. ****Anbefalet vurdering:**** Övrig kulturhistorisk lämning ****Aktualitet:**** Fundet er bekræftet ved en fysisk undersøgelse ****Undersøgelsesstatus:**** Delundersøkt ****Skadestatus:**** Åverkan — Skadegørelse, i form af bærgninger af tidligere observerede foremål og grævninger i blandt annat kistor på fartygets dæk, har kunnat konstateras. Akterdækket är delvis sönderbrutet och akterstaven saknar sin akterspegel, i fören har själva förstäven lossnat från borden och fallit ut på botten. På styrbords sida saknas en bit av relingsracket. De skador som uppstått på lämningen har sannolikt orsakats av medveten och/eller omedveten fysisk påverkan, i form av sportdykning och ankringar. ****Egenskaber:**** -

Byggnadsteknik: Kravell - **Framdrivning:** Segel - **Material:** Trä - **Typ:** Skepp ****Skriftlige kilder:**** - Arkivhandlingar: Svenskt marinarkeologiskt arkiv (SMA) - Altrock, H. (2019). The Koster wreck. Maili, Roio (red). (2019) Baltacar: Baltic History Beneath Surface. (sid 75-85) Tallin Tillgänglig på internet: https://www.vrakmuseum.se/globalassets/nyheter/baltacar_bhbs-book.pdf - Ekberg, G. 2019. Kostervrakets. Vård- och skyddsplan. L2013:4415/RAÄ Utö 189, Dalarö socken, Haninge kommun, Stockholms län. VRAK – Museum of wrecks arkeologisk rapport 2019:14 - Altrock, H. 2020. Kostervrakets. Marinarkeologisk forskningsundersökning. L2013:4415 (RAÄ-nr Utö 189). Utö socken, Haninge kommun, Stockholms län. Museum of wrecks arkeologisk rapport 2020:3 ****Feltdato:**** 20-09-2019 ****Publiceret:****

31-03-2022 ****Senest ændret:**** 31-03-2022 ****Registreringsgrundlag:**** Annat underlag ****Målemetode:**** RTK
****Positionsfejlmargen:**** 1 m ****Indlæsningsusikkerhed:**** 1 m

Sidst rettet af: twm

Dato: 13-09-2026